

REDACTIA

Arad, Dealul Porceni-utoca nr. 80.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . . . 10 .
pe 1/4 an . . . . . 5 .
pe 1 lună . . . . . 2 .
N-ril de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Porceni-utoca nr. 80

INSERȚIUNILE:

de un și răsunând: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicare.

Aiut abonamentele, cărți și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 802

Serisori adresate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Anul VII.

Număr de Duminică

Nr. 3

Dreptul limbii românești.

Interpelație,

adresată de Mihail Velicu către dl vice-comite, ca și către primul funcționar al comitatului și conducătorul administrativ al aceluia, în congregația ținută în Arad la 28 Ianuarie 1903.

Când Ilustritatea sa dl comite suprem și-a ocupat scaunul, între alte promisiuni frumoase, în vorbirea sa de program, a făgăduit, că va respecta drepturile câștigate ale tuturor cetățenilor de o potrivă și va executa legile de o potrivă față de ori-și care cetățean al comitatului în toată estințarea lor, ca astfel să fim toți părtași de beneficiile legii. Drepturile câștigate de noi, de români, și întemeiate pe lege, sunt între altele și drepturile cardinale referitoare la folosirea limbii noastre materne înaintea tuturor autorităților, începând de jos, dela comună, până sus, la minister. Aceste drepturi, când la anul 1868 a intrat în vigoare articolul XLIV despre așa zisa egală îndreptățire a naționalităților, erau aici în comitatul Aradului în folosință.

De atunci, și până astăzi, se foloseau de limba lor maternă la comune, unde era și limba afacerilor oficiale, se adresau în limba lor în toate treburile administrative și judiciare, pe rugări căpătau răspuns în limba română, ba și la tribunalele de 1-a instanță pertractau părțile, dacă erau români, în românește, iară hotărârile și sentințele se aduceau în limba părților, clausulele de întabulare, în cauzele românilor, efectuate pe temeiul documentelor redigiate în românește, încă se induceau în limba română, despre ce sunt dovada cărțile funduare de atunci, cari se pot vedea la fiecare oficiu public de cartea funduara.

Acest us s'a întărit prin articolul de lege mai sus provocat, care s'a adus conform angajamentelor luate de bărbățul de stat unguri de atunci, în scopul asigurării ce promisera a da deocamdată naționalităților.

Intrând în vigoare articolul de lege mai sus provocat, congregația comitatensă ținută la 11 Ianuarie 1869, conform §-ului 2 din articolul de lege XLIV, din 1868, a hotărât cu unanimitate, că protocoalele congregațiilor comitatense să se conducă și să autentifice și în românește.

Prin această hotărâre loială, care a sancționat numai usul de mai înainte, congregația de atunci a dovedit, că pricepe spiritul legii și cu adevărată dragoste frățească, în punctul acesta, a grăbit a asigura pe români, cari sunt marea majoritate a acestui comitat, că tot ce este înscris în lege în favorul lor, are să se respecte și să se execute.

Conducătorii comitatului în faptă au și executat această hotărâre adusă în sensul legii, ani de-arîndul, ducând protocoalele congregațiilor și în limba română. Dară după-cum, cu

durere constatăm, s'a întâmplat și pe alte terene, așa și aici: întrebunțarea limbii noastre române, ca limba protocolară, din ce în ce și-a pierdut terenul de sub picioare, scoțându-se în mod volnicos din us, până când n'am mai auzit nici pomenire făcându-se despre întrebunțarea limbii române, ca limba protocolară la comitat, esră cel dela periferie, când se provocau la drepturile înarticulate în această lege, erau persecutați, luați la țintă.

În anul din urmă, de când comitele suprem de acum stă în fruntea comitatului, am așteptat cu drept cuvânt, că legea nu numai când ne cere sânge și avere, ci și când ne acordă meserii drepturi să fie executată și nu ignorată, cu atât mai virtos, oăci d-sa dimpreună cu vice-comitele, s'au deobligat punând oficios jurământ, că vor executa legile deopotrivă.

Fiindcă D-lor întârzie prea mult cu împlinirea promisiunii, cu executarea legii, și fiindcă noi românii avem motivele să ne amuzăm cu „calendas graecas“, de aceea în numele meu și al soților mei de principiu am onoare a adresa următoarea interpelație:

1. Are dl vice-comite știre, că congregația comitatensă în ședința sa ținută la 11 Ianuarie 1869 a decis cu unanimitate, că protocoalele congregațiilor comitatense pe viitor să se conducă și să autentifice și în limba română?

2. Adevărat este, că în butul legii și în butul hotărârii de mai sus, protocoalele despre congregațiile comitatense, aici la noi în Arad, nu se conduc și în limba română?

3. Dacă e adevărat, cu ce se justifică această întrebare pectoașă și nerespectare a usului și a legii?

4. Are dl vice-comite de gând să dispună ca în viitor, începând cu ziua de azi, toate protocoalele congregațiilor comitatului să se conducă și să autentifice și în limba română?

Răspunsul vice-comitelui Dálhoky a fost că el așa a găsit starea de lucruri după-cum este acum și așa o va și menține (aplause din partea Ungurilor), de oare-ce după-cum și alte părți ale legii de naționalități, așa și dispoziția privitoare la limba protocolară română, nu se poate executa.

Un sgomot mare isbuonește: Ungurii aplaudă frenetic iar Românii protestează.

Replica dlui Velicu.

Nu iau răspunsul la cunoștință. Hotărârea citată de mine este în vigoare, până e în vigoare însăși legea, prin urmare trebuie să se execute, căci altcum numai usurpați locurile, cari le ocupați, ori dacă nu puteți, ori nu voiți să executați legea, părăsiți această locu-i înalte, lasați-le pe seama altora, cari știu și vreau să execute

legea. Aplause furtunoase între Românii. Hotărârea la care m'am provocat, și a cărei existență o recunoaște și dl vice-comite, este adusă în mod legal, prin urmare prin abus nu poate fi nimicită. (Așa e, așa e!)

Ori dacă asupra hotărârilor aduse în timpul de mai înainte, în mod constituțional, se poate reveni, atunci vom reveni asupra concluzelor, prin cari s'au fost absolvat fostul vice-comite Szatmáry de sub răspunderea furtigașunilor lui Krivány, asupra hotărârilor, prin cari s'au stabilit plățile d-voastre, căci după isprăvurile ce ni-le faceți, serviciile ce le puneți în folosul comitatului pot fi retribuite și cu jumătate din plata ce-o aveți, cu atât mai virtos, că sarcinile poporului din zi în zi cresc sub deosebite title.

Motivele economice încă au loc că cel ce nu știe limba poporului din comitat dacă vrea să servească în orice calitate la comitat, să învețe mai întâi limba, și îndeosebi limba noastră, căci numai așa voi să limbă nu o cunoaște.

Și până una alta, înființați încă un notariat și alegeți de notar bărbat care știe scrie și vorbe românește bine, care este în stare a corespunde pretensiilor legii, — căci sub pretexte de motive economice nu se poate despoia românul, care vă plătește și furăturile lui Krivány întemplate din neglijența administrației, de dreptul folosirii sale în sensul legii.

Prin acestea ași fi resturnat motivele dlui vice-comite întemeiate pe abus și un fel de fudulie, voind quasi a ne persifla.

Dacă voiți a ne persifla, când este vorba de folosirea celor mai sfinte drepturi, despre folosirea limbii noastre, care ne asigură existența etnică și națională, noi încă nu vă putem rămânea dator.

Motivele adevărate ale neexecutării legii altcum, după a noastră cea mai curată convingere, nu sunt cele mărturisite de d-voastră, ci sunt altele, sunt acea chimera deșartă, acea utopie dezastruoasă, care v'a înflerbatat creril, și v'a înveninat sângele, și de dragul căreia, când este vorba de cultura noastră românească, de folosirea limbii noastre românești, și de drepturi, cari ar asigura existența noastră etnică și națională, vă uitați, că, vrând nevrând, trebuie să trăiți cu noi împreună, și, — neluând în socotință dreptul cel mai cardinal al omului, dreptul conservării proprie, — aruncați între noi și între voi sămânța urei, a pismei și a zavistiei, uitându-vă și de aceea, că dacă vă purtați astfel față de noi, ne împingeți oarecumva cu sila spre dușmănie, deși noi ne silim a fi față de toată lumea cu cele mai bune sentimente. (Așa e!). Merge însă cu greu, când d-voastră urțiți limba, datinile, tradițiunile și individualitatea

noastră, când ne-o spuneți verde în ochi că legea, care ori-cât e de avară în drepturi față de naționalități dară totuși are un fel de respect față de limba noastră — nu-o veți executa.

Ori-cum? Noi suntem creați numai pentru a purta sarcini, fără a avea drepturi?!

Va să zică ne-o spuneți curat, că între noi și între voi veți sămăna vent eară, — a sămăna vent între fii aceleas patrii, nu este bine, căci cel ce seamănă vent, furtună va secera.

Nu vă îndestulici cu statul unitar ungar, pe care noi îl respectăm din tot sufletul nostru, ci vă trebuie stat unitar național maghiar stat cu unica limbă, cu limba cea maghiară, căruia noi ne opunem prin toate puterile, de oare-ce „egységes nemzetiség“-ul d-voastră, stat cu unica limbă, cu limba cea maghiară, numai așa ar fi posibil, dacă ați nimici ființa noastră etnică, ceea-ce însă e imposibil, căci n'aveți aptitudine culturală și de asimilare, care s'ar recere ca 7 milioane să poată înghiți 10 milioane. — Nu mergeți (aplause).

Nisuița d-voastră de a ne face cu trup cu suflet maghiari, nu vă lasă să respectați legea. Acesta este motivul cel adevărat.

Șoviniste au fost toate guvernele ungurești, începând dela Tisza, dară mi-se pare, că așa fără cumpet, atât de reutacios și atât de pe față, ca și în era lui Széll, marele întortocător al cuvintelor „jog, törvény és igazság“, nu s'a prezentat șovinismul nici-odată.

De unde urmează, că și noi naționalitățile să ne stringem șirurile, să ne apărăm, pentru că și noi avem dreptul a ne iubi limba, datinile și tradițiunile noastre. — Sper altcum, că această beție șovinistică a D-voastră nu poate fi de lung durată.

Nu! Când în jurnalele de frunte ale D-voastră se publică „fiat Hungaris, pereat iustitia“. Ați suzit D-voastră o nebunie ca aceasta?

Eu așa am auzit, și așa am învățat, că „iustitia est regnorum fundamentum“ deci strig: fiat iustitia, aut pereat in crimine mundus, de oare-ce așa va exista Ungaria, eară noi dorim din inimă existența Ungariei, a scumpel noastre patrii.

Vă puneți toți în contra cultivării și progresului nostru în cultura noastră națională. Nu numai că nu ne ajutați din banii noștri, din contribuția plătită de noi, să ne cultivăm limba noastră și datinile noastre, ci hotărât ne împedecați a ne cultiva și pe banii noștri, ne puneți mîi și sute de pedecol, ne aruncați în temniță, dacă ne cântăm doina noastră, tovarășa și mântuitoarea neamului nostru. Și toate acestea cu scop să ne maghiarisați. (aplause).

V'ați băgat sub scutul legii, — eară tiranie tirania făcută sub scu-

legii numai există, — în sanctuarul nostru familiar, luați în bătae de joc dragostea mamei române față de fiii săi: pe scumpa ei, pe dulcea ei Floare, Florița a-ți numit-o Virág eșară Români! zice Virág cătră vacă, pe dragălașul odor Avacum al mamei române îl numiți Habakuk, ce la popor în unele părți înseamnă Dracu. Odoorul mamei Floare și Avacum a ajuns batjocurit de Virág și Dracu. Frumos! Nu e modru să nu vă iubescă mamele române!? (furtună de aprobări).

Sub regimul actual, într'un mod ne mai pomenit de volnicos, s'a oprit în școlile de stat învățarea sfintei religii în limba naționalităților. — Sodoma și Gomora.

Foia d-lui comite suprem într'un număr din luna trecută, zicea, că trebuie să între poliția în fiecare unghiu al școlii noastre și al bisericii noastre. De ce, poate să ne înhațe, dacă copiii noștri și noi ne rugăm românește lui D-zeu! Sub era jog, törvény és igazság pe buze, să vină polițistul, să-și pună urechea la palpitările inimii noastre și a copiilor noștri! Frumoasă viață constituțională!? Grele timpuri! Nici atâta nu vi de ajuns, ci vreți să ne înpuțeți, ca pe cine să alegem de păstor sufletelor noastre, preot, episcop; cui să încredințăm mântuirea noastră sufletească, pe cine să ne alegem noi ca români și creștini, să fie mijloc-tor între cer și pământ, pentru a ni-se asigura mântuirea sufletului și viața de vecl.

Cu mâni sacrilege, vă siliți, — înconștii, — a rupe și cea din urmă legătură a raportului bun dintre popoarele acestor țări pe motiv, că nu vrem să ne facem Unguri, după cum nu ne vom face nici odată (aplaude). Fearsa aceasta poliglotă a fost, poliglotă este și poliglotă rămâne, ori ve place, ori nu va ajuta și de acuma înainte (furtunoase aplaude).

Ori cât vi-se pare, că suntem de fășiști, în lupta pentru limbă și neam una suntem, căci am învățat dela strămoșii noștri a ne lupta mai mult pentru limbă, decât pentru viață.

După toate acestea declar, că nu ieu, noi Români! nu luăm la cunoștință răspunsul d-lui vice-comite, ci ne susținem dreptul a face la timpul său propunere meritorie în cauză (aplaude cari țin mai multe minute).

Foile înguștești din Arad nici acum nu s'au desmelicit de lovitura ce brava Români! a dat guvernismului din congregație. Nu, ci scrie într'un chip ne mai văzut de violent împotriva Românilor. Pe același ton scriu și ziarele din Budapesta. Toate sunt furioase că Români! cer cinstirea drepturilor limbii lor.

Monumentul lui Augustini.

Se știe, că în urma apelului făcut de amicul nostru Vasile Goldis, s'a strâns o frumusețică sumă de bani pentru a se ridica un monument la mormântul lui Gustav Augustini, slovacul inimos, care cu atâta dragoste stugise cauzet române și luptase cu bărbăție și înțelepciune pentru legătura dintre Români, Slovaci și Sârbi.

Baniți sunt depuși spre fructificare ear cât despre monument, s'a însărcinat să-l execute, aproape gratis, dl Al. Liuba, elev al școlii de sculptură din München, care pentru acest scop a și fost în Arad mai astă toamnă.

Eri am primit planul monumentului. Simplu, cum a fost în viața sa regretatul nostru amic, dar impunător, cum tuturor ni-a împus prin puterea sa de

muncă, îl va fi monumentul regretatului nostru tovarăș de luptă.

Când va fi gata, vom da o amănunțită descriere.

Aci ținem să aducem mulțumiri și laude d-lui Al. Liuba, care fari a fi fost rugat, căci n'aveam p'atunci onarea să-l cunoaștem, de bună voie s'a oferit ca să pună talentul și munca sa în serviciul unui atât de național scop. Aceasta arată că artistul nostru are nu numai putere de muncă, dar și o inimă caldă românească. Ceea-ce-i dă drept la sima și iubirea noastră a tuturorora.

Monumentul ce se va ridica astfel pe mormântul lui Augustini va nenuri și numele unui sculptor român care încă debutează prin această operă de artă, e numat o cheazășie, că în viitor va săvârși încă multe lucruri frumoase.

Dumnezeu să-l ajute ear Români! să-l îmbrățișeze cu căldură.

Cine a fost la congregație?!

Estă numele acelor Români cari au fost Luni la adunarea congregației Aradului:

Dr. Nicolau Oncu, Mihail Velicju Dr. Ioan Saciu, R. Ciorogariu, Ruseu Șirano, Petru Truția, Dr. Ștefan C. Popp, Sava Raicu, Traian Vășianu, Caciaca Arcadie, Constantin Gurban, protopop, Iancu Ștefănuț, Ioan Groza jun., protopop, Demetriu Găsea, Ioan Nicola, Sinesie Șerban, Ioan Codrean, Ioan Popoviciu, Iuliu Groșorean, Grigoriu Mladin, Augustin Boțioc, Georgiu Telesca, Nicolăe Lazarescu, Aurel Iancu, Ruseu Ștefan, Cornel Lazar, Iuliu Herbai, Georgiu Turic, Georgiu Popescu, Mihail Leucuciș, Sever Secula, Laurențiu Toader, Augustin Beleş, Demetriu Muscan, Gerasim Serb, Vincențiu Pantos, Traian Terebențiu, Georgiu Papp, Procopiu Givulescu, Păscu Moș, Dr. Cornel Ardelean, Dr. Dim. Barbu, Dr. Sever Ispravnic, Dr. Lazar Ghebeleş, Alexandru Tieran, Axentie Secula, Dr. Liviu Tamășdan, Petru Mășcovăț, Traian Mășcovăț, Nicolăe Sauer, Simeon Maller, Vasile Albu, Vasile Cherecheș, Ștefan Moș, Ilie Ursu, Ioan Burza, Iacob Bulboacă, Todor Magos, Todor Falcușan, Ponta Steva, Toader Borod, Petru Vanou, Iustin Dascăl, Georgiu Feier, Ambrosiu Ungurean, Iuliu Bodea, Todor Cizmaș, Georgiu Ciobriș, Iosif Vuculescu jun., Georgiu Bogdan, Ignat Blagău, Vasile Popoviciu, Teodor Stan, Dimitrie Popoviciu, Ioan Giorgie, protopop, Paul Milovan, Ioan Chilbu, Iosif Vuculescu sen., Teodor Galeș și alții al căror nume nu l-am putut însemna.

Frauda dela finanțe.

București, 28 Ianuarie. Instrucțiunea escrocherilor dela finanțe continuă. Judecătorul de instrucție n'a pus încă sub ochii lui Parizianu dovezile sdrobitoare pentru culpabilitatea lui, voidnd ca ast-fel să nu se incurce mersul instrucției. Parizianu a recunoscut că de două ori a dat subalternului său Dimitrescu listele cu numerile titlurilor de rentă 4 la sută, cerindu-i ca să le treacă, eșite. Dar el adaugă că acest lucru i-s'a părut permis de oare-ce era practicat și de alții înainte de el. Parizianu a declarat că dl C. Perțicari, fost consilier la înalta curte de conturi făcea acelaș lucru pe când era directorul comptabilității și chiar când a fost numit secretar general.

Justiția va verifica aceste grave declarațiuni.

Parchetul a cerut ministerului de finanțe o listă de toate titlurile de rentă eșite în cel de urmă 5 ani precum și numele celor cari au fost favorizați de soartă de ași vedea titlurile eșite ca ast-fel să se stabilească dacă hazardul sau manoperile acestor funcționari au fost în favoarea lor.

Dl Săbăreanu, judecător de instrucție a adresat o comisiune rogatorie trib. din Giugiu, locul de origină al lui Parizianu, din ael oraș, al cărui titlu de rentă a eșit la sorț.

Se crede ca Parizianu a derijat aci hazardul.

Se știe că s'a găsit la Behar o scrisoare a lui Liebling, faimosul avocat din Berlin prin care spune că are în mână afacerea de șantaj concepută de Behar și se însărcinează a o conduce la bun sfârșit.

Lieblinch scrie lui Behar ca să nu cedeze nici un ban din suma de 500,000 lei căci el se face tare de a o câștiga la Berlin.

Această scrisoare precum și alte acte care stabilesc complicitatea lui Lieblinch cu Behar sunt în mâna pachetului din Berlin.

Parchetul a decis de a chema ca martori pe toți funcționarii datorieii publice precum și persoanele desemnate de Parizianu și Dimitrescu ca cunosătoarea de operațiunile necorecte dela tragerile la sorți.

Reușita cercetărilor în această complicită afacere se datorește în primul rând d-lui C. Tătăranu procuror general care, cu experiența și tactul său a dirijat instrucțiunea, condusă cu o mare abilitate de d-nii Hamangiu și Săbăreanu prim-procuror și judecător de instrucție.

Unde-i starețul?

Lumea sigur că 'și inchipue pe starețul mănăstirei H.-Bodrog stând la mătâni în sf. mănăstire și Ingrigind de buna ei chivernisire. Vor fi și de aceia cari îl vor compătimi.

Treaba stă însă altfel. Starițul mănăstirei H.-Bodrog, părintele Aug. Hamsca 'și are locuință în Arad, și de aici le dirigează toate cu fratele său francmason Ioan Beleş. De dimineața până seara îl vezi alergând și comăncinduse la toată lifta, prin antîșambre domnești, prin cafenele și ospătării cu un cuvânt pe tot locul unde e ocașie de a conveni și informa contra adversarilor săi.

Și de aici 'și întreprinde călătoriile pela Pesta, Timișoara, Sibiiu și unde o mai fi de informat și cerut grație pentru episcopia sa.

Punem două întrebări? și anume: 1. Ce-i cu canoanele cari îndatoresc pe stareț să șadă în mănăstire? 2. Pe a cui spese 'și ține starețul locuința în Arad și călătorește?

Intre aceste sêrbii profitară de preocupățiile starețului pentru vlădicia din Arad și întentară proces pentru luarea mănăstirei H.-Bodrog dela noi.

Atâta ne mai trebuie. După sguđuirea păcei din biserică, să mai perdem și mănăstirea, — căci starețul e ocupat cu alegerile episcopoești.

Va să zică piară tot numai mitra să fie dobândită.

De altfel Statutul Organic, Cap. III, §. 80 eată ce scrie:

§. 80. Datorințele prepositului monș. stiriș sunt următoarele:

1. A se ține strins de obligamintele generale monachale, și a nisul, ca nici monachii să nu peardă de naintea ochilor acele obligăminte generale monachale; prin urmare prepositul trebuie să fie exemplul viu de viața corectă monachală în toate privințele.
2. A fi bisericos, va să zică: a nu se retrage dela frecuentarea regulată a serviciului dumnezees.
3. A priveghia ca serviciul dumnezeesc să se implinească totdeauna după tipic, eară cântarea și cetirea să fie evlavioasă și edificătoare.
4. A nesui, ca întreg personalul mănăstiresc să cerceteze serviciul dumnezeesc acurat și regulat, și pe timpul serviciului dumnezeesc să nu-l ocupe pe acela cu altfel de lucru.
5. A lua parte la prânz și cină cu ceilalți, și numai în casuri de tot extraordinare a se abate dela această regulă.
6. A dispune, ca să se cetească viața sfinților s'au alți prolog, precum aceea o prescrie tipicul.

7. A nu absentă din mănăstire fără cauză îndestuitoare, nici a lăsa, ca frații fără știrea și binecuvântarea lui să meargă undeva din mănăstire.

8. A se perfecționa în științe și cunoștințe canonice, dogmatice și bisericistorice.

9. A nesui, ca și frații să se perfecționeze în științele bisericesti, în cântări și în cunoștința vieții sântilor.

10. A fi conștințios în averea mănăstirescă și a dispune, ca cel mai apt dintre ieromonachi să se pună de econom.

11. A ține adeseori cu frații esortațiuni pentru cultura și disciplina lor, și pentru îndreptarea moravurilor unuia sau altuia dintre frați, care cu purtarea sa a dat anșă la aceea.

12. A avé în susținerea disciplinei monachale perseverență, și priveghiare neadormită, dară și răbdare și modestie.

13. A nesui, ca școala mănăstirescă să fie în ordine bună, și ca cel mai calificat dintre frați să se desemne de învășători.

Să ni-se spună pe care din aceste dispozițiuni le-a respectat prepositul Hamsca?

Ni-se asigură de altfel, că în una din serile trecute dl preposit a fost văzut cum petrecea dela teatrul din Arad o damă.

Calugăr modern, ce vrei!

Maș primim, tot privitor la această chestie, următoarele:

„Multă vreme credeam că-ți faceți nedreptate starițului spunând că umblă prin toate restaurantele și cafenelele și că nu-și vede de mănăstire. Lunt m'am convins însă că este un trist adevăr aceasta. Luni seara P. C. Sa a fost la Milleniu; când a plecat de acolo, întovărășit de francmasonul Beles János, celalalt francmason, Boksán Szever, care ședea la alți mese cu starițului, l-a strigat căci îl lăsa gura: „Elijen“. Plin de bucurie, starițul se închina în stânga și dreapta. Cuvine-se asta unul calugăr și candidat de episcop?”

„La congregație, să apere dreptul limbii românești, n'a venit însă, ci în rëndul trecut venise să voteze bir pe bietul popor.

Răscumpărări de Anul-nou.

La apelul făcut de Dr. N. Oncu de a răscumpăra felicitările de Anul-nou prin dăruiri pentru biblioteca ce se întemeiază la Casa Națională, au mai răspuns următorii:

Suma precedentă Cor. 445.04	
Văd. Ioan Nicodem, Arad	Cor. 6.—
Ambrosie Ungureav, preot, Curtacher	10.—
Alexandru Tieran, comerciant	
Totvărădia	2.—
Total	Cor. 463.04

ULTIME ȘTIRI.

Prinetti lovit de apoplexie. Din Roma se depeșează, că Prinetti ministrul de esterne italian, unul dintre autorii triplei alianțe, ieri fiind la Regele, în timpul ce refera afacerile de stat i-s'a făcut rău și a căzut la pământ fără conștință. Regele cu ajutorul ministrului de agricultură Baccelli care era de față abia, cu multă greutate au putut să-l readucă la cunoștință, a fost apoi transportat la locuință. O depeșă sosită mai târziu vestegte, că starea ministrului de esterne italian este trecută peste ori-ce pericol.

RUGĂM

pe toți abonenții restanțieri să binevoiască a plăti ce ne datorează. Altfel, cu părere de rău, dar vom fi siliți să le suspendăm trimțterea ziarului nostru.

Adm. „Tribunet Poporului“.

NOUTĂȚI.

ARAD, 30 Ianuarie n. 1903.

Episcopatul gr.-catolic din Oradia-Mare, după cum scriu ziarele din Budapesta, nu se va îndeplini decât cel mult la toamnă. Cel puțin asta i concluzia cu o trag ziarele din faptul că ministrul Vlăsceanu a numit curator peste averile episcopesci pe consilierul ministerial Toszt Gyula.

E și asta un mijloc pe d'oparte de a șicana pe Români, pe de altă parte a pricopsi pe câte un favorit ministerial, căci desigur bună plată va primi noul curator.

Numiri! Din București ni-se scrie: Dl. A. Lăpădatu, a fost numit suplitor la catedra de istorie la liceul Sf. Sava.

— Eri a apărut decretul prea înalt, prin care Domokos László, procuror pe lângă tribunalul de Arad, a fost numit jude la același tribunal; la al doilea loc vacant a fost numit Dr. Szalay Béla.

Respins. Eri s'a pertractat la Curia din Budapesta apelul pe care ziaristul Arthur Korn l-a înaintat în contra chipului cum a fost judecat de Curtea cu jurați în Seghedin, care-i dictase pedeapsă de unu' temniță și 200 coroane amendă. După-cum era de așteptat, Curia, în urma feradei judeului Tarnay, a respins apelata. Korn este de altfel în Berlin și scrie prin ziarele de acolo împotriva „liberalismului“ unguresc.

Candidatura lui Hamsea. Magnatul Iosif Gallu asigură prin „Aradi Közlöny“ lumea — ungurească despre hotărârea sa nestrămutată de a vota la alegerea de episcop pentru Hamsea.

Luăm și noi act de gustul dlui Gallu. Căci, la urma urmelor, cine ar și putea opri pe dl Gallu să stea pe lângă candidatul care de astă dată va cădea cu glorie și mai deplină?!!

Apropierea dintre Bulgari și Români. Ziarul parisiens „La Temps“, primește din București următoarea telegramă:

„Comitetul bulgar al Țarului liberator, patronat de către prințul Ferdinand și care are ca misiune ridicarea unui monument lui Alexandru al II la Sofia, va ridica de asemenea un cenotaf la Pleвна, în memorie oficerilor ruși și români morți în timpul asediului. Dl Zaimof, președintele comitetului, a cerut guvernului român numele acelor oficeri; opinia publică de aci pare foarte atinsă. Apropierea între cele două țări, pare astăzi completă“.

Constituire Fiind-că veneratul Consistor al Aradului nimicise prima alegere a biroului reuniunii învățătorilor gr.-or. rom. din cele 4 protopopiate din stânga Mureșului ce aparțin Diecesei Aradului, eri s'a constituit din nou biroul sub presidența secretarului Vasile Goldiș ca comisar consistorial.

Goana împotriva Slovacilor se urmează cu mult zel din partea marilor. Nu sunt decât puține zile de când fu osândit deputatul Valasek, și de trei zile tribunalul din Nyitra judecă alt proces, pornit împotriva a

trei fruntași slovaci: Dr. Markovits Rudolf, avocat în Vágújhely, Dr. Markovits Gyula, medic în Vágújhely și și Csulits Lajos, preot evanghelic în O. Tura.

Ei sunt invinuiți că în toamna anului 1901, când cu alegerile de deputat, ar fi atârnat în contra Ungurilor. Ar fi zis:

„La ce ne trebuie nouă limba ungurească când nici așa nu o înțelegem?!... Noi cerem ca actele oficiale să se facă în limba slovacă, că altfel nu știți pentru ce plățiți banii adunați cu sudoarea feței voastre. Poporul este prost. Vă serie într-o carte (matriculă) ca pe niște câni, la un loc cu țiganii și Jidovii“.

Așa ar fi vorbit candidatul de deputat Markovits; s'a cântat apoi „Hej Sloveni“ și s'a spart câte-va ferestre pela Ovrei.

Ca martori, procurorul a citat pe toți Ovreiașii de p'acolo, cari jură că Slovacii erau să-i prăpădească și ziceau că o să lipească țeara de Rusia. Procesul va ține încă 2—3 zile. Nici îndoială nu încap: fruntașii slovaci au să fie osândiți.

„Serată Bohemă“ va avea loc Sâmbetă la 31 Ianuarie seara în sala mare a „Caset Naționale“ din Arad, cu următorul

PROGRAM:

1. Marș invisibil; cor.
2. Cântec ademenitor; cor.
3. „De ce tăceți?“ poezie de N. Nicolescu; declamație.
4. L'auteur de „J'accuse“; conferență.
5. Duet-solo de vioară.
6. Cântec; cor.
7. Cântec sentimental; solo de voce.
8. „Bohemienne“.
9. Cine-i Nuhâm? declamație.
10. Dans până în zor.

Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare 1 cor. de persoană.

Venitul curat este destinat pentru „Asociațiunea Națională Aradană“, „Fondul tinerimii seminariale“ și pâne săracilor! din Arad.

NB. La miezul nopții premii și surprize pregătite și nepregătite.

Alegeri în România. La alegerile parțiale ce s'au ținut în România, au reușit: la Tergoviște dl Vintilă Brătianu, liberal; la Câmpulung șeful conservator G. Cantacuzino (fără contra candidat), la Caracal fostul ministru Tak-Ionescu; la T. Severin G. Gărdăreanu, liberal; la scaunul senatorial în T. Jiu, D. Dobroneanu, liberal; la Focșani, C. Langa, liberal; iar la colegiul electoral universitar din București s'a declarat balotaj între liberalul C. Nacu, care a intrunit 35 voturi și T. Maioreșcu, care intrunit 34 voturi iar 2 voturi au fost anulate.

Deputați luați la pâruială. O depeșă din Paris anunță pe că coridorul Camerei, după sfârșitul ședinței, s'a întâmplat mare scandal. Deputatul socialist Cadenat s'a încăerat la bătae cu deputatul Chapuis pe care l-a înblătit cum se cade. Incidentul a început cu aceea, că Cadenat i-a făcut reproșuri lui Chapuis că în decursul discuțiunii sale cu ministrul lucrărilor publice l'a apostrofat vătămător. Cadenat l'a lovit cu pumnul în față pe Chapuis. Chapuis s'a apărut și de aci o bătae strașnică. Deputații prezenți abea cu multă greutate i-au putut despărți. Chapuis a fost plin de sânge.

Eludare. Bravi între bravele popoare apăsate și prigonite, sunt irlandezii, popor supus stăpânirii puternicilor Englezii. Din istoria lor cea plină de eroice și istețe episoade, să vestește mai nou următoarea instructivă întâmplare:

În orașul North-Galway, Irlandezii vesteșeră zilele acestea o adunare populară. Po-

liția engleză însă a oprit ținerea ei. D'odată iată sosește la poliție o veste secretă, spunându-i că mai multe sute de irlandezi s'au adunat în o pădure la o depărtare însemnată de oraș și țin acolo lunareal Repede încălecară pe cai o mulțime de poliști și plecară la fața locului. În oraș nu rămăsesse mai nimeni pentru paza ordinii. Ajunși în pădure, poliștii au găsit în adevăr acolo niște oameni, dar' aceștia lucrau, la lumină de facle, la tăiatul lemnelor!... Aprinși de mârle poliștii s'au întors în oraș, unde afară că în timpul când alergau ei prin pădure, adunarea se ținuse!

Sfatul comunal s'a intrunit în ședință să vadă ce e de făcut față cu asemenea bățjo-orire a poruncilor polițienesci. Abea terminase ședința, când se aduse vestea, că în hotarul orașului se ține o altă adunare, pe virful unei coline. Poliția călare voia să meargă repede la fața locului. Când să treacă însă pe strada ce duce la colină, caii nu mai puteau merge, căci strada era acoperită de cuie ascuțite! Poliștii să întorc necăjiți și cu caii sângerăți, și fac un ocol mare, ca să ajungă la fața locului! Când au ajuns acolo, nici vorbă de vre-o a unare.

În lipsa lor însă, se ținuse într'adevăr în oraș și o altă adunare de cele oprite de poliție!

Asta e istoria faptului. Toate popoarele apăsate de stăpânirile străine nu pot decât să admire și să aplauzeze pe isteții Irlandezi, cari văzând că poliția străină și dușmană le oprește ori-ce întrunire, ori-ce sfătuire a cărturarilor lor cu poporul, își bat joc de poliție, își caută chip și modru, ca totuși să se poată consfătuși în treburile lor, ori vreau puternicii zilei ori nu vreau! Și lumea îi aplauzează! Aceștia sunt adeverații luptători pentru voia și dreptul poporului!

Un nou geniu. Luni, la orele 11 dim., a fost invitat la palatul Cotroceni, de către Prințul Carol și Princesa Elisabeta, micul Alfred C. Alexandrescu, în etate de 9 ani și jum., fiul dlui C. Alexandrescu, sub-directorul „Monitorului Oficial“, spre a da o audițiune musicală.

Micul Alfred a fost primit de către Prințul Carol și Princesa Elisabeta și condus în salonul „Doră“ al palatului, unde se aflau d-nii Dinicu, maestrul de muzică și profesor la Conservator, și Cionca, tatăl d-șoarei Cionca, cunoscuta mică artistă.

Micul Alfred adusesse cu el 100 de bucăți de muzică clasică pentru piano, însă solicitat de Prințul Carol să cânte bucăți românești, micul pianist a cântat cu măiestrie O rugăciune, Scene pastorale, Asaltul dela Grivița și dedicația sa rrințului Carol, intitulată Gândirea glorioasă.

Micii Principi Carol și Elisabeta, împreună cu d-nii Dinicu și Cionca, au admirat mult talentul micului pianist Alfred.

La orele 12 din zi audițiunea s'a sfârșit și micul artist Alfred C. Alexandrescu, părăsind palatul, a fost condus până la scări de micii Principi Carol și Elisabeta.

De frica strigoilor. Un cas ciudat se comunică din Eorjeș. Sunt vre o două luni de când doi vegabonzi au omorât în comuna Travost pe locuitorul de acolo George Socol, a cărui nevastă nu multă vreme după-acea a născut doi gemeni și a murit în patul nașterii. Sătenii au început îndată a vorbi de strigoi și de necuratul. Ziceau că veduva scâldându-și copilășii a văzut în apă fața băbătuului ei și de groază a murit. Copii au rămas acum în grija bunicii lor, dar bătăna femeie de 62 ani a fugit din comună, zicând că umbra ginerelui ei omorât o cercetează în toată noaptea și o chinăște. De atunci sătenii sunt stăpâniți de o adevărată groază, o mulțime dintre ei sunt la stare să jure că umbra omului omorât îl cercetează și pe dânaii noaptea. Spăima s'a locuibat atât de mult încât mulți dintre ei s'au mutat cu totul în alt sat.

POSTA REDACȚIEI.

Sebegul-Sădesc. Dacă este adevărat că pe lângă Proca a mai fost la acea nuntă și Măgias, subierce ca să știm. Poți fi sigur de absolută discreție. După ce vom ști cine ești, vom folosi informațiunea în sensul indicat.

Mihailu Miarca, epitrop Reșița. Vom aștepta până să ne trimiți acea corespondență și cu rezultatul dela judecătoria.

T. Bogdan, Luerin. Da, au!

E. I. Cluj. Nu o mai găsim.

Timișoara. Bine!

Covăsinț. Întâmplarea acelei pocăite nu se poate publica. Prea e rușine mare.

Iam, E lucru întârziat.

PARTEA ECONOMICĂ.

Prețul spiritului din Arad, 29 Ianuarie.

Spirit rafinat, vânzare mare	. 118.—
„ „ mică	. 120.—
„ brut vânzare mare	. 116.—
„ „ mică	. 119.—
100 chiliograme borhot uscat	. 1280.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta

50 chiliog. grâu pe Aprilie 1903	a. 7.62—7.63
„ „ secară pe „	6.64—6.65
„ „ porumb pe Maiu	5.92—5.93
„ „ ovăș pe Aprilie	6.12—6.14

Bursa comerțului cu porci din Kőbánya: Raport dela 29 Ianuarie.

Porci grași (ungari), per. peste 400 Kgr.	122—124 fl
„ „ până la 300	„
„ „ tineri până la 320	126—128
„ „ tineri „ 250	125—126
„ (serbi) per. peste 280	123—125
„ „ „ până la 240	121—122

Red. respons. Ioan Russu Șirlianu.
Editor Aurel Popovici-Barciann.

Insertiuni și reclame.

O fată de român

cultă, bine crescută cu scrisoare bună, vorbește 5 limbi precum în vorbire așa și în scriere, caută aplicare în ori-și-ce fel de cancelarie cu un salariu lunar cât de moderat la început. Doritorii sunt rugați a se adresa la administrația foii „Tribuna Poporului“.

Avis!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi am deschis

cancelaria advocațională

în Aradul-nou, strada principală.

Aradul-nou, Ianuarie 1903.

Cu stimă

Dr. Aurel Crișan,

891 3—3

advocat.

AVIS!

Comuna bisericăscă B.-Comloș (Nagy-Komlos) are la „Timișiana“

40 acții de vândut.

Reflecțanții să se adreseze la subacrisul.

B.-Comloș, la 9 Ianuarie 1903.

892 3—3

Bucur Drăgulescu,

preș. comit. parohial.

O casă frumoasă

Împreună cu intr. de 800 st. □ la drumul mare, în locul cel mai frumos din comună, potrivită pentru ori-ce și mai ales de colină pentru proprietari de vie, constătoare din 4 chilii frumos decorate și padmeantate, cuină, 2 cămări, 2 pivnițe, fântână în curte, grăduri pentru vite și cocini, intravilanul ridicat cu vie, altoait de patru ani. Se află de vânzare în Cuvin p. n. Gyorok, comit. Arad. Prețul 4000 cor. Doritorii să se adreseze la Achim Bradin a lui Mătru.

889 2—3

65 holde pământ

cu casă și grajd, cel mai bun pământ, loc frumos în drumul de țeară a lui Cziraki János, prețul ar fi 24 mil cor. Mi-ar plăcea să vină în mâna unui Român, pentru că ne năpădesc străinii, aici a mai cumpărat un Român din Kétegyháza 300 hol. mari.

Doritorii binevoiască a se adresa la dl Romul Popa, învățător în Lees. 888 3—3

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în **Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24** vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectuesc tot felul de lucrări cari se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări, vignete, capete de scrisori, placate (afișe), note, blanchete, caete de caligrafie, de desemn. peisage, atestate, diplome, acții, libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețuitele D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
proprietar de lithographie.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

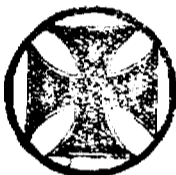
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, juituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșituri de inimă, astma, auzul greu, sgârșituri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udulul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurșirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afâtoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuese cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire. 624 -187

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.
folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Un mijloc necondiționat de lipsă pentru popor și casă

Dă ajutor sigur și grabnic pentru suferinzi, bolnavi

ELSÄ-FLUIDUL

lui **FELLER.**

Fluid din esență de plante excelent și de o mie de ori probat cu marca „Elsa“ care ajută efeptuind minunat și vindecă cele mai multe boale.

„Elsa-Fluidul“ lui Feller e precum arată de 12 546 de scrisori de mulțămită, un mijloc probat de preventivă la dureri de cap, de urechi, de nervi, la tremurări, slăbiciuni, la ustăneli, la dureri de dinți, departe mirosul greu din gură, întărește gîrgiile. — Lucrează cu rezultat la durerile înuschilor născute din răceală sau din tragere de aer, la junghiuri din coaste, și din șele, la sfășierile din membrele corpului, mătrice, reumatism, slăbiciuni de mîni și de picioare, la galbănare și la slăbiciunea de ochi. — N-întrețut la atacuri de ameteți, tironă, tusa, răgușeală, friguri și asudări, la dureri înbătănate sau noi de stomac, în lipsa de apetit, leșinare, colică la apăsări de stomac, la zgîrciuri și zvîcnituri de inimă, la catar și la multe alte dureri. Bolnavii mulțămitori scriu după experiența lor, că:

„Elsa-Fluidul“ lui Feller a vindecat iute și sigur și dureri de cart-za să amintește în îndrumarea de folosință. — Poți să consultezi și medicul, cum trebuie să folosești „Elsa Fluidul“ lui Feller, căci cel mai mulți domni doctori, cari au făcut probă cu acest mijloc la pacienții lor, îl comandă foarte călduros

„Elsa-Fluidul“ lui Feller este numai acela, care poartă pe avisul de folosință alăturat, subscrierea „Feller“, și care are pe fiecare sticlucă eticheta de sus cu marca „Elsa“, să nu se confunde cu nici un alt fluid, și să ceri totdeauna numai „Elsa-Fluidul“ lui Feller. Să vă ferii de imitații.

„Elsa-Fluidul“ lui Feller cu marca „Elsa“ a fost distins la expozițiile din Paris, Berlin, Londra, Marseille, Nizza și Roma cu medalii de aur și argint, cu diplome de onoare.

PRETURI:	1 Duzină	=	12 sticlucă sau	6 sticle duble	5 —	coroane
Prin posta nu se trimite mai puțin decît 12 sticlucă.	3	=	36	24	16	20
	4	=	48	30	20	20
	5	=	60	30	20	20

Ca mijloc de purtare se recomandă la Elsa-Fluid pentru durerile de stomac Rabar-lele lui Feller. Un pachet (6 cutii) 4.- cor.

Cel-ce comandă a doua-ooră primește după 12 sticlucă 1 sticlă gratuit. — Embalajul e franco și gratuit; pe lângă rambursă să trimită prin singur producătorul:

Cine dorește să primească „Elsa-Fluid“ cum și „Pitulele-Elsa“ de Feller se comande la:

EUGEN V. FELLER

Înterantul Alteței Sale prințului Filip de Bourbon

farmacist în **Stubica, strada Bisericeii Nr. 92, (Comitatul Agram.)**

Depozitul principal în Budapesta: la farmacia Iosif de Török, Király-utca 12, Dr. Eggers „Reichs-Palatin“, farmacist, Váci-körút 17 și la farmacia Béla Zoltán, V., Szabadság-tér. În Arad se capătă la farmacia Iulius Tábor și Kelemen v. Földes.

Scrisori nenumărate de recunoștință și de mulțumită, a căror originale stau la dispoziția ori-și-cui!

Tusa și catarul bronchial de ani delungați mi-au trecut numai de minunatul D.-Voastre leac, de Elsa-Fluid.
Scrie la 6/III. 1902.
Kis-Óz (comit. Torontal)

Nicolau Fritz, proprietar mare.

O femeie, care a fost dată pe jumătate moartă a casă, sa vindecat cu totul numai și numai de minunatul D-Tale leac, Elsa-Fluid. Elsa-Fluidul D-Tale este cel mai bun medicament pentru toate morburile.

Serie la 8/III. 1902.
(Bács-Bodrogh-m.)

Farkas Béla, Németh-Palanka.

Telefon 219.

Fondat 1850.

Gebharth I. și fiul Arad.

Piața Andrassy 16.

Articole de luminat.

Asortimentul cei mai mare în candelabre pentru electricitate și gaz.

Primim însărcinări pentru instalarea luminei.

Specialitate:

.F. I. L. I. D. I. T. M. A. R.

Pe lângă mai mare lumină, mai puțină consumație.

Tacémuri de porțelan:

Colecție deplină pentru service de masă, tee și cafea. Dela cele mai ieftine până la cele mai fine.

Asortiment bogat în cești de cafea, thee și mokka.

Dintre obiecte de lux asortiment mare de obiecte peramice.

Articole de sticlărie:

Asortiment de obiecte de sticlărie indigene și străine în prețuri ieftine. Dela cele mai simple până la cele mai moderne lucruri. Asortiment stabil de sticlărie colorată.

Articole de argintării:

Singurul deposit pentru obiecte de lux „Kayser Zinn“ reprezentanța argintării din Kőrmöcsbánya. Tacémuri din argint alpaca, și alte obiecte de alpaca.

876 6-10